

posoudili, zamítнувše žalobu pro nedostatek aktivní legitimace k žalobě. Rovněž za tohoto stavu věci je nerozhodno, kdo žalobní nárok přihlásil k soupisu pro území Čsl. republiky, zrovna tak jako nezávažno jest, zda Vídeňská centrála z opatrnosti tutéž pohledávku přihlásila též u sčítacího úřadu ve Vídni. K dalším důvodům dovolatelky, že soudy nižších stolic měly dle Šu 6 c. ř. s. vyzvatí žalující filiálku, by se postarala, aby do sporu místo ní vstoupila centrála, se podotýká, že jednak jde o otázku hmotného práva, jejíž náprava nespadá v rámec Šu 6 c. ř. s., jednak že, jak již první soudce podotkl, žalobkyně za sporu měla dosti času k tomu.

Čís. 4487.

K umořovacímu řízení ohledně prodejního listu čsl. státního stavebního losu jest příslušným okresní soud žadatelova bydliště.

(Rozh. ze dne 17. prosince 1924, Nd II 137/24).

Vyřizuje záporný spor o příslušnost mezi zemským civilním soudem v Brně a okresním soudem v Liberci o zavedení umořovacího řízení o prodejní listině českého úvěrního a eskontního družstva při Brněnské bance v Brně, znějící na $\frac{1}{6}$ čsl. státního stavebního losu, rozhodl Nevyšší soud, že příslušným jest okresní soud v Liberci.

Důvody:

Dle Šu 1 zákona ze dne 3. května 1868, čís. 36 ř. zák. přísluší umořovací řízení sborovému soudu první stolice pouze ohledně cenných papírů tam blíže uvedených, a byl by zemský civilní soud v Brně, v jehož obvodu jest sídlo družstva, zajisté příslušným, kdyby prodejní listina, o niž tuto jde, byla cenným papírem pro oběh určeným. Otázku, zdali takovým prodejním papírem jest listina, o niž jde, sluší zodpovědět záporně, neboť jen o takových papírech lze říci, že jsou určeny pro oběh (§ 1 odstavec druhý cit. zák.), jež představují hodnotu v nich udanou připouštějí bezpodmínečné realizování. Tomu u prodejních listin tak není, neboť prodejní listina sama o sobě nestačí k nakládání s cennými papíry, jichž se týká, jelikož jest jí jen prokázána koupě dotyčných cenných papírů, jichž nabytí jest podmíněno zaplacením kupní ceny. Pro řízení umořovací neplatí zde proto zvláštní předpis Šu 1 cit. zákona ani odstavec třetí Šu 115 j. n., nýbrž pro zahájení řízení umořovacího a povolení umoření jest podle čtvrtého odstavce Šu 115 j. n. příslušným okresní soud v Liberci, v jehož obvodu žadatel v době podané žádosti měl své bydliště.

Čís. 4488.

Zatížen-li podíl spoluvlastníka fideikomisární substitucí, jest vlastník nezatíženého podílu oprávněn a povinen, by o zrušení spoluvlastnictví žaloval i poddědice.

(Rozh. ze dne 23. prosince 1924, Rv I 1500/24.)

Nemovitost č. p. 3 a 4 v S. byla ve spoluvlastnictví Eduarda W-a a Anny W-ové. Po smrti Eduarda W-a připsán byl podíl zůstavitelův nezl. jeho dceři Marii W-ové a obmezen fideikomisární substitucí ve prospěch zůstavitelových sourozenců Františka F-a, Ladislava W-a a Marie K-ové. Žalobě Anny W-ové na nezl. Marii W-ovou o zrušení spoluvlastnictví procesní soud první stolice vyhověl, zamítl však žalobní žádost pokud se domáhala na Marii K-ové, Ladislavu W-ovi a Františku W-ovi, by uznali zrušení spoluvlastnictví Anny W-ové a nezl. Marie W-ové k usedlostem č. p. 3 a 4 a trpěli, by usedlosti byly prodány ve veřejné dražbě. Zamítací část rozsudku odůvodnil první soud takto: Dle §u 830 obč. zák. může každý podílník, jenž jest po rozumu §u 829 obč. zák. úplným vlastníkem svého podílu, žádati, by společenství bylo zrušeno, nikoli však nevčasně nebo na újmu ostatních podílníků. Toto právo podílníka, jenž může se svým podílem na nemovitosti nakládati dle libosti jako vlastník, není a nemůže býti omezováno tím, že druhý spoluvlastník není oprávněn sám svým podílem nakládati bez schválení poručenstva, soudu nebo jiných zájemníků. Může však také, jak ze znění zákonného ustanovení výše uvedeného vysvítá, žádati jedině spoluvlastníka o zrušení spoluvlastnictví a tudíž jedině jeho žalovati. Je-li spoluvlastnictví obmezeno fideikomisární substitucí, nemůže ovšem vlastník sám svou polovici prodati, jsa jen jejím poživitelem, nemůže však ani on ani substituti zameziti, by druhý spoluvlastník své právo na rozdělení spoluvlastnictví dle §u 830 obč. zák. neuskutečnil. Z toho jde, že odpor substitutů proti zrušení spoluvlastnictví nemá významu. Mohou jen po prodeji usedlosti žádati, by výtěžek dražební k zajištění jejich práv byl na soudě složen. Dle toho jest k žalobě pasivně oprávněn jen spoluvlastník nemovitosti a nikoliv jeho substituti, v tomto případě František W., Ladislav W. a Marie K-ová proto byla žaloba ohledně těchto pro nedostatek pasivního oprávnění ku sporu zamítnuta. Odvolací soud rozsudek potvrdil a uvedl v otázce, o níž tu jde, v důvodech: Skutečným spoluvlastníkem polovice usedlosti čp. 3 a 4 jest nezl. Marie W-ová jakožto fiduciární dědička, ovšem spoluvlastnicí, obmezenou právy a povinnostmi poživatele (§ 613 obč. zák.), kdežto fideikomisární substituti nejsou spoluvlastníky a to ani ne podmíněnými, poněvadž ze substituce vyplývá pro ně pouze nárok, aby jim svého času, nastane-li případ substituce, ideální polovice řečených usedlostí nyní nezl. Marii W-ové náležející připadla. Třebaže fiduciární dědic, nemoha jako pouhý poživatel nakládati podstatou substitučního jmění, nemůže nemovitosti substitucí stíženě zciziti nebo zastaviti, nemůže přece druhému spoluvlastníku zabrániti, aby svůj nárok na rozdělení spoluvlastnictví jemu dle §u 830 obč. zák. příslušející žalobou ve smyslu §u 843 obč. zák. proti němu neprovedl, neboť toto právo přísluší spoluvlastníku zásadně a výlučně jen proti spoluvlastníku bez ohledu na to, je-li toto spoluvlastnictví druhého společníka nějakým způsobem omezeno čili nic. Tím méně může provedení tohoto práva zameziti fideikomisární substitut, který jako spoluvlastník nemovitosti v knize pozemkové ani zapsán není. Na tom ničeho nemění okolnost, že žalovaní za řízení pozůstalostního po Eduardu W-ovi byli slyšeni o žádosti žalobkyně, zda svolují k prodeji obou usedlostí a že svolení odepřeli a že teprve ke konci ústního jednání námítku nedostatku pasivního oprávnění

ku sporu vznesli, poněvadž projev substitutů, že svolují nebo nesvolují k prodeji, nemá vůči nároku spoluvlastníka, z Šu 830 obč. zák. vyplývajícím, žádného právního významu.

N e j v y š š í s o u d zrušil rozsudky obou nižších soudů, pokud jim byla zamítnuta žaloba proti Marii K-ové, Ladislavu W-ovi a Františku W-ovi a vrátil věc prvému soudu, by ji v mezích zrušení znovu projednal a rozsoudil.

D ů v o d y:

Dovolání, uplatňujícím dovolací důvod č. 4 Šu 503 c. ř. s. nelze upřít oprávnění, neboť nelze souhlasit s právním názorem odvolacího soudu, že spolužalovaní Marie K-ová, Ladislav W. a František W. nejsou k žalobě pasivně legitimováni. Knihovni spoluvlastnictví nezl. Marie W-ové k usedlostem č. p. 3 a 4 je stiženo fideikomisární substitucí, nařízenou jejím otcem Eduardem W-em ve prospěch Marie K-ové, Ladislava W-a a Františka W-a pro ten případ, kdyby nezl. Marie W-ová zemřela před dosažením čtyřiačtyřicátého roku, nezarechavši vlastních potomků. Jde tedy o substituci podmíněčnou, nikoli časem doloženou. Podle přednesu stran neběží v tomto sporu o otázku, zda tato nařízená a knihovně poznamenaná fideikomisární substituce brání žalobkyni jakožto vlastnici druhé v o l n é polovice usedlostí v tom, by žádala za zrušení společného vlastnictví, nýbrž o otázku, p r o t i k o m u má příslušná žaloba býti namířena. V té příčině jest uvážiti toto: Nezl. Marii W-ové jako přední dědičce přísluší obmezené právo vlastnické s právy a povinnostmi poživatelé (§ 613 obč. zák.), poddědicům Marii K-ové, Ladislavu W-ovi a Františku W-ovi pak čekatelství potud, že když nastane případ substituce, nabudou dědického nároku na polovici sporných usedlostí, čímž jejich právo vlastnické plně vyspěje. Třebaže tedy dosud nejsou spoluvlastníky a to ani podmíněčnými spoluvlastníky, přece jejich čekatelské právo se značně podobá podmíněčnému právu spoluvlastnickému. Toto čekatelské právo jeví již nyní důležité právní účinky. Fiduciářka nemůže bez jejich souhlasu nakládati s podstatou jmění, stiženého fideikomisární substitucí, zejména nemůže ji bez jejich souhlasu zciziti. (Tak Pfaff-Hoffmann: Komentar II str. 244 a násl.; Randa: Právo vlastnické, VII vydání str. 72; Týž: Eigentum 1884—I str. 189 a pozn. 19; Mayr II/2 str. 226 pozn. 17; p r o t i Ehrenzweigovi, VI. vydání 1924 — II/2 str. 428.) Neprávem tudíž tvrdí odpůrci dovolatelky v dovolací odpovědi, že kdyby byla nezl. Marie W-ová svým zástupcem svolila ke zrušení spoluvlastnictví veřejnou dražbou bez žaloby, bylo by zrušení provedeno bývalo beze všeho i proti jejich vůli. Rovněž nelze vésti exekuci vnucenou dražbou na podstatu nemovitosti, stižené fideikomisární substitucí, leč že by bylo se svolením poddědiců vloženo bývalo právo zástavní pro věřitelovu pohledávku na p o d s t a t u nemovitosti (Gl. U. N. F. 3079, 5266, 6852 — jud. 209; Neumann E. O. str. 420). Z toho však logicky též plyne, že na základě rozsudku, kterým bylo proti jediné fiduciářce nezl. Marii W-ové povoleno zrušení společného vlastnictví, nemohla by býti provedena exekuce podle Šu 352 ex. ř. proti vůli poddědiců Marie K-ové, Ladislava W-a a Františka W-a, a to vůbec ne,

nikoli jen v případě, kdyby před provedením dražby nastal případ substituce. A poněvadž poddědici odepřeli svolení jak mimo spor tak i ve sporu, prohlásivše v žalobní odpovědi výslovně, že ani v budoucnosti nedají svolení, nezbývá spoluvlastníci Anně W-ové, než aby si na nich vynutila toto potřebné svolení pořadem práva, a dlužno tedy uznati pasivní legitimaci poddědiců k žalobě. Právem dovolatelka také vyslovuje obavu, že poddědici, kdyby nebyla i jejich povinnost, svoliti ke zrušení spoluvlastnictví, vyslovena rozsudkem, mohli by opravnými prostředky napadati povolení exekuce způsobem, kterým by nastal nebezpečný průtah, což odpůrci v dovolací odpovědi také beze všeho připouštějí, domnívajíce se ovšem, že by tím jen použili svého zákonného práva. Neobstojí tedy právní názor nižších soudů, že se Marii K-ové, Ladislavu W-ovi a Františku W-ovi nedostává pasivní legitimace k žalobě, a výtku, že v tom směru nesprávně posoudily věc po stránce právní (§ 503 čís. 4 c. ř. s.), jest odůvodněna.

Čís. 4489.

Vůči tomu, kdo bezelstně nabyt odevzdáním zástavního práva ku vkladní knížce, nelze činiti námitky z právního poměru mezi ukladatelem a peněžním ústavem.

(Rozh. ze dne 23. prosince 1924, Rv II 566/24.)

Jaroslav P. vypůjčil si u žalobkyně 2500 Kč a dal jí v zástavu vkladní knížku žalované záložny na 2712 Kč 58 h. Ježto Jaroslav P. zápůjčky nesplatil, zakročila žalobkyně o soudní prodej zastavené knížky, při němž ji vydražila za vloženou jistinu. Ježto žalovaná zdráhala se žalobkyni vklad vyplatiti, domáhala se žalobkyně výplaty žalobou, již bylo vyhověno soudy všech tří stolic, Nejvyšším soudem z těchto

d ů v o d ů:

Jest nesporno, že Jaroslav P. u žalované záložny skutečně učinil platy, které jsou v předložené vkladní knížce řádně potvrzeny jako vklady. Žalovaná ovšem tvrdila, že v pravdě nebyly to vklady, nýbrž splátky na směnečný dluh 25.000 Kč, vzešlý ze zápůjčky, již poskytla P-ovi. Ale zároveň dodala, že tyto splátky měly dle dohody s dlužníkem P-em teprve, až by byly dostupily určité výše, najednou na směnce býti odepsány. Z toho, jakož i z další velmi závažné okolnosti, patrné z vkladní knížky, že byly P-ovi účtovány k dobru úroky z částek tam uvedených, dlužno právem usuzovat, že žalovaná sama považovala složené peníze zatím skutečně za vklady P-ovy, nikoli za hodnoty, přešedši placením do jejího vlastnictví, neboť by jinak nebylo ani vysvětlitelné, proč počítala z nich P-ovi k dobru úroky. Poukaz žalované k tomu, že P. měl napřed zaplacený úroky ze směnečného dluhu, pročež mu prý také příslušely úroky z konaných splátek, nikterak nepřesvědčuje. Vždyť úroky jsou úplatou za přenechání cizích peněz a z peněz vlastních nemůže si nikdo počítati úroků. Lze tedy souhlasiti s názorem odvola-